

Migratie als oefening in burgerschap

André Poortman
Stafmedewerker en onderzoeker Wetenschappelijk Instituut voor het CDA

Het migratievraagstuk, of dat nu op internationaal, landelijk of lokaal niveau is raakt aan een wezenlijke vraag: hoe zien we de samenleving? In het nieuwe handboek dat het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA vorig jaar uitbracht worden richtlijnen gegeven aan de hand van een verhaal van Jonathan Sacks. Sacks gebruikt drie metaforen om het beste integratiemodel te schetsen: een landhuis met genoeg ruimte om te logeren, een hotel en het gemeenschappelijk huis. U ziet meteen de christendemocratische voorkeur. Het handboek heeft niet voor niets de titel gekregen *Om een gemeenschappelijk huis*.

De drie metaforen die Sacks gebruikt zijn krachtige beelden. Gastvrijheid staat niet ter discussie. In het landhuis en in het hotel zijn gasten zeer welkom. Maar hun verhouding tot de gastvrouw of gastheer is steeds een andere. In het geval van het landhuis is er geen wederkerigheid. De gasten zijn overgeleverd aan de goedgunstigheid van de eigenaar. In een hotel is die wederkerigheid er wel: gasten betalen voor hun verblijf. Maar wat hier ontbreekt is een vorm van eigenaarschap of ondernemerschap: er valt niets bij te dragen. In het samenleven komt het erop aan dat ieder mens tot bloei en groei komt. Ieder heeft een steentje bij te dragen. Daarom besluit Sacks de drie metaforen met het beeld van de samenleving als een gemeenschappelijk huis waarin iedereen in het huis meehelpt te bouwen aan dat huis.

De samenleving is niet in handen van een kleine groep. Het is ook niet een abstract idee op een politieke tekentafel. Nee, de samenleving wordt gevormd door het samenleven van een bontgekleurd gezelschap, gewone en ongewone mensen. De samenleving, zo zegt de christendemocratie, is een gemeenschap van gemeenschappen. Per definitie een divers en kleurrijk geheel. Wat voorop staat in een politieke reflectie op de rol van nieuwkomers in die samenleving zijn waarden: menselijke waardigheid, vrijheid, verdraagzaamheid. Tegelijk weet een bestuurder en politicus zich ook altijd geroepen om de heilheid van de samenleving te bewaken. Het draagvlak van een bevolking

is niet oneindig rekbaar. Het vraagt om een compassievolle blik naar nieuwkomers en de samenleving van het moment.

In het handboek wordt een richting geboden voor een politiek met die compassievolle blik. Het gaat erom met twee woorden te spreken. Van nieuwkomers mag respect gevraagd worden voor wie 'we' zijn, voor onze geschiedenis, voor onze waarden en normen, voor de uitgangspunten en principes van de democratische rechtsstaat. Dat is niet alleen een vorm om de samenleving en haar draagkracht te beschermen, het is ook de manier om nieuwkomers niet aan hun lot over te laten. Het is belangrijk dat ze goed op de hoogte zijn van wat ze mogen en kunnen verwachten en op die manier vol zelfvertrouwen een plek in de samenleving te verwerven. Dat is namelijk de andere kant: de samenleving heeft ervoor te zorgen dat nieuwkomers zich *thuis* voelen in het gemeenschappelijke huis. Dat ze meedoen, bijdragen.

Democratische burgerschap is de sleutel tot een samenleving waarin iedereen een plek mag hebben. Burgers die ruimte durven geven, omdat ze hun grenzen kennen. Nieuwkomers die ruimte durven nemen, omdat ze weten waar de grenzen liggen. Vanuit een christendemocratisch perspectief is dat het gemeenschappelijk huis: een veilige plek waar nieuwkomers zich welkom voelen, weten in welk huis ze terecht komen en samen met de andere deelnemers vorm en inhoud geven aan het samenleven. •

In deze rubriek bespreken medewerkers van het Wetenschappelijk Instituut bij toerbeurt een actueel thema vanuit christendemocratisch perspectief

Reageren op dit artikel?
andre.poortman@wi.cda.nl